

نشست علمی تخصصی هنر، معماری و شهرسازی عصر پنجشنبه‌ها

محل برگزاری: سالن اجتماعات مهندسين مشاور هرم پی

زمان: پنجشنبه ۴ مهرماه ۱۳۹۲

عنوان: چغازنبیل به روایت‌های مختلف تاریخی، هنری و معماری

سخنرانان و اعضای پنل: آقای مهندس فرامرز پارسی، آقای شهريار سيروس، آقای مهندس پرويز طلايی،

آقای دکتر محمد مهدی محمودی، آقای مهندس علیرضا قهاری

نشست در دو قسمت نمایش فیلم مستند چغازنبیل و ارائه سخنرانی صورت پذیرفت.

چکیده‌ای از سخنرانی‌ها:

سخنران اول آقای مهندس فرامرز پارسی، سخنان مهندس پارسی مشتمل بر دو بخش بود، اول اینکه چرا زیگورات چغازنبیل همانند زیگوراتهای دیگر است و دوم اینکه چه تفاوتی با سایر زیگوراتها دارد و چه تاثیری روی معماری حوزه تمدنی منطقه ایلام داشته است. وی در ارتباط با زیگورات چغازنبیل مواردی را مطرح کرد از جمله اینکه زیگورات سازی فقط متعلق به این منطقه نبوده و در نقاط دیگری از دنیا نیز وجود داشته است. وی در ارتباط با فرم بنا اشاره ای داشت به گفته پوپ: "اینها کسانی بودند که از کوهها سرازیر شده اند و یادگار کوه خود را به صورت معبد ساخته اند". وی آنرا دلیل قانع کننده ای نمی داند. و می گوید زیگوراتها در دوره ای ساخته شده که تکنیک طاق زنی رشد نکرده بود و اگر می خواستند بنایی عظیم بسازند، بهترین فرم همین فرم بود. در هر دوره ای انسانها بنا به دلایل گوناگون شکل‌های مختلفی از معماری را برای پاسخ به نیازهایشان ایجاد می کردند. موضوع دیگری که وی مطرح کرد، پدیده ای است در تکامل، که به آن انتخاب جنسیتی می گویند و یک مفهوم درون گونه ای است و دارای ویژگی به نام تشدید شونده است. وقتی شکل و زیبایی معنا پیدا می کند تشدید شونده می شود. وی اشاره کرد که زیگورات فرمی است که بدلیل محیط پیرامونی تحت استحکام شکل گرفته است ولی زیگورات چغازنبیل یک تفاوت با زیگوراتهای دیگر دارد و آن تفاوت خط مشی معماری این دوره با دوره های دیگر است. این مسئله به صورت تشدید شونده در معماری ایران در دوره های بعد دیده می شود مثل پلان مربع با دو محور عمود بر هم که یک مفهوم بنیادی زیبایی شناسی حوزه فرهنگی را تعریف می کند.

سخنران دوم آقای شهريار سيروس، وی در ابتدا مقدمه کوتاهی در رابطه با تاریخ ایلامی ها مطرح کرد و درباره نام، موقعیت، محدوده جغرافیایی ایلام، خط ایلامی و زبان ایلامی، پادشاهی ایلام و تاسیس سلسله و پایان حکومت ایلامی توسط آشور توضیحاتی ارائه کرد. او همچنین درباره شهر شوش و دستاوردهای فرهنگی ایلامی ها مطالبی را مطرح کرد. و در ادامه به ارائه توضیحاتی درباره بنای چغازنبیل پرداخت که به این قرار بود: "چغازنبیل توسط پادشاه آشور برای ستایش اینشوشیناک بنا شد. این ایده که هر چه بالاتر بروید به خدا نزدیک تر می شوید و جای مرتفع مکان خدایان است نظریه ای است که در آن زمان مطرح بوده است. چغازنبیل تصادفاً توسط هواپیمایی که دنبال چاه نفت

می گشت کشف شده است . به نظر می آمد شبیه یک زنبیل وارونه به نظر میرسد که نام آنرا چغازنبیل می گذارند که بعد ها مشخص می شود که نام آن درونتاش است. شهر محدوده تجمع باور دینی و زبان مشترک است ، زیگورات چغازنبیل محلی است از تجمع سیستم دینی و سیستم اداری که به عنوان یک ارگ مرکزی و مرکز شهر اهمیت می یابد نه فقط به عنوان یک معبد. "وی در مقایسه محتوایی چغازنبیل با اهرام مصر گفت : "دو عنصر در هویت بخشی به معماری چغازنبیل وجود دارد ، یک تقارن و تطابق تقارنهای و دیگری آجر و خشت که از بومی ایران است. "

سخنران سوم آقای مهندس طلایی ، وی در رابطه با موقعیت و جایگاه چغازنبیل مواردی مطرح کرد. وی اشاره کرد که معمارها عادت دارند که از بناهای تاریخی این می گیرند مثل قوس موزه ایران باستان و مرکز دائره المعارف که قوسهای زیادی هم ندارد و از طبیعت زمین استفاده شده است. وی گفت که موارد ناشناخته ای در این بناها هست که باید تحقیق و بحث شود و بتوانیم بناهای دوره های قبل را با این دوره مقایسه کنیم. وی از کسانی که در این زمینه گام بر میدارند و باعث دوام و قوام رابطه بین معمار و نقاش می شوند، تشکر کرد .

آقای مهندس علی رضا قهاری ، وی روایتی را قرائت کرد با این توضیح که این روایت مربوط به زمانی است که در سال ۸۴ شرکت نفت شروع به حفاری در حوالی چغازنبیل کرد ، این اتفاق به گوش معماران و باستان شناسان رسید و تنها چیزی که به ذهن این افراد رسید این بود که در این رابطه یک مطلبی به روزنامه بدهند که بعد از این کار شرکت نفت از حفاری منصرف شد . در واقع این روایت سفری است به چغازنبیل که در آن راوی در مورد چگونگی کشف چغازنبیل ، حفاری و ثبت میراث فرهنگی صحبت می کند و از ابتدای تاریخ ایلام و تشکیل سلسله ایلامی و فرمانروایی آن تا انقراض آن بوسیله آشور سخن می گوید و در نهایت به جزئیات ساخت چغازنبیل توسط فرمانروای آن و چگونگی ساخت و دلیل ساخت این بنا می پردازد. در مورد حصارهای شهر و کانال شهر (که تصفیه خانه و شبکه آن از قدیمی ترین تاسیسات شناخته شده آب رسانی در جهان است) سخن به میان می آورد و در مورد آرامگاه و شیوه های طاق زنی آرامگاه اینگونه می گوید که آنچه به این مکان وجهه خاصی می بخشد شیوه طاق زنی آن است و شیوه اظهار بیرونی ندارد . انسان بنا به سرشت خود تمایل به تظاهر ساخته های خود دارد ولی این بنا تظاهر حجمی از بیرون ندارد . نبوغ هنر ایلام نخستین بار در تمدن بشریت اتفاق افتاده است . می توان ادعا کرد که داریوش هخامنشی احتیاجی نداشته برای ساختن کاخهای شوش از فن و شیوه های معماری بابل استفاده کند زیرا روش معماری ایلام بهترین الهام بخش وی بوده است . تمدن ایلامی اگر چه در کنار تمدنهای بزرگ آن زمان قرار دارد همواره توانسته اصالت و خصوصیت خود را حفظ کند و در صحنه دنیای کهن گوهری تابان باشد . ما در دوره طلایی تمدن ایلامی شاهد با شکوهترین و اصیل ترین نمونه های هنر و معماری هستیم که زیگورات دورانتاش یکی از آنهاست.